

Cultures

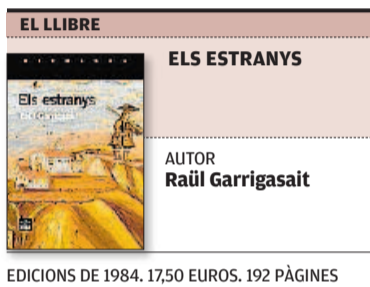
TEATRE | MÚSICA | LLETRES | DANSA | ART | TRADICIONS | CINE | TELEVISIÓ

Entrevista **Raül Garrigasait**

Escriptor. Les traduccions d'autors grecs i alemanys, la docència universitària i la direcció editorial del segell Alpha, adquirit recentment per la cooperativa Som, tracen la trajectòria del solsoní, que al principi d'any va publicar la seva primera novel·la amb el segell Edicions de 1984. Avui en parlarà a Manresa

«Tots traiem l'instint de conservació quan arriba la modernitat per molestar-nos»

► L'autor solsoní presenta avui a l'Espai Òmnium de Manresa «Els estranys», l'obra amb què debuta en el camp de la novel·la

EDICIONS DE 1984. 17,50 EUROS. 192 PÀGINES

TONI MATA I RIU BARCELONA

■ Un jove prussià que arriba a Solsona per servir l'exèrcit de Carles Maria Isidre de Borbó, aspirant al tron espanyol en pugna amb la candidata dels liberals, Isabel II, és el protagonista d'*Els estranys*, l'obra amb què Raül Garrigasait (Solsona, 1979) ha irromput en el camp de la novel·la. L'acció se situa l'any 1837 durant la primera guerra Carlina i l'inesperat hoste de la vila, de nom Rudolf von Wielemann, hi coneix un seguit de personatges que faran trontollar les seves conviccions conservadores. L'autor en parlarà avui a l'Espai Òmnium de Manresa.

■ **Traductor, assagista i ara novel·lista. Tenia algun compte pendent amb la ficció?**

R De fet, en l'assaig *El gos cosmopolita i dos espècimens més* ja hi ha moments narratius, idees que s'expliquen a través de la narrativa. Sempre m'ha interessat l'art d'explicar històries i trobo que era natural que acabés fent una novel·la.

■ **Ambientada en la Solsona de l'any 1837 sacsejada per la primera guerra Carlina. Per què va fer aquesta tria?**

R Diria que per tres motius. D'entrada, pel meu país, que és Solsona, el Solsonès, un lloc amb records carlins més o menys vius. Un altre motiu és que en la primera guerra Carlina hi van lluitar militars prussians que van venir a Catalunya, i alguns van passar per Solsona. Conèixer aquest fet va ser una il·luminació per a mi, ja que jo, com a traductor, he tocat la literatura alemanya del segle XIX. I el tercer motiu seria la meua germanofília, l'interès que tinc per la cultura alemanya.

■ **Què en sabia, de les carlinades?**

R A la comarca hi ha uns records vagues del carlisme. A part d'això, m'he documentat amb llibres d'història i

Raül Garrigasait viatja fins a la Solsona de la primera guerra Carlina en una novel·la que penetra a l'interior de l'ànima humana

amb memòries de prussians que van lluitar en les guerres, a més de documents que hi ha als arxius solsonins. Però no és una novel·la que es basi en la documentació.

■ **Vostè ja va destacar el primer dia que no vol ni sentir a parlar de l'etiqueta de novel·la històrica.**

R No tinc passió antiquària, m'interessa l'ambient, les discussions, les possibilitats narratives... Tenim una visió molt tancada de la novel·la històrica: didàctica, amb un estil no gaire vistós i amb molta acció, molts fets. Aquestes no són les característiques de la meua novel·la. A mi m'interessaven els debats de l'època, el xoc entre les idees i la realitat. I, per a mi, té molta importància la descripció d'aspectes sensorials, la música, les excursions, els paisatges. M'agraden les idees que tenen molta carn, veure què hi ha per sota de les ideologies.

L'ACTE

PRESENTACIÓ DE «ELS ESTRANYS»

► LLOC: **Espai Òmnium**, carrer Sobrerroca, 38, Manresa. ◉ DIA: **avui divendres, a les 19.30 h.** Entrada lliure. ◉ ACTIVITAT: **Raül Garrigasait** conversarà sobre «Els estranys» amb el també escriptor **Miquel Adam**.

■ **Furgar dins del dogma?**

R Els humans estem partits: tenim idees pures i boniques, que quadren molt bé, però també sensacions que no són tan pures però igualment interessants. Una novel·la que només tingués una d'aquestes dues coses estaria incompleta.

■ **A més de la història del prussià, també ens presenta un traductor anomenat Raül que rep l'encàrrec de traduir unes memòries. Un personatge del segle XXI. Per què hi ha aquest doble relat?**

R Actualment, tenim un cert record

dels fets. Per a mi, el carlisme, a banda de ser un moviment històric, és l'instint de conservació que tots tenim a dins, i que traiem quan ens empenyen amb la modernitat, amb allò que ve de fora i que percebem com una onada que ens cau a sobre. Els carlins van ser els primers que van viure això: la creació d'un estat burocràtic modern, i s'hi van rebotar d'una manera visceral, per l'angoixa que provoquen els canvis.

■ **En seria un exemple un dels personatges històrics de la novel·la, el mossèn i militar carlista Benet Tristany, fill d'Ardèvol?**

R Exacte. Això que estic dient té molt mala premsa avui en dia, però crec que tots tenim un instint reprimat dins nostre que als carlins se'ls va despertar de manera bestial. La reacció que van tenir va ser de «deixeu-me en pau».

■ **Deia que encara en queden ras-**

tres a la comarca del Solsonès.

R El carlisme militant no el conec, però en algunes famílies i cases de pagès se'n conserva un record molt viu.

■ **Té la sensació que és la guerra que ha passat més desapercibuda per la novel·lística catalana?**

R Sí, i això que durant el segle XIX, que va ser un esclat de violència, hi va haver tres guerres carlines. Però se'n sap poc, i els discursos carlins són difícils d'entendre. T'acabes preguntant per què estava tan enfadada, aquella gent.

■ **Al capdavant, devia ser una qüestió de poder?**

R Sí, però dins de les forces carlines hi havia des dels estaments més privilegiats fins als més desgraciats. Hi havia gent que, per culpa de la desamortització, havia perdut la seva manera de viure. D'altres es van apuntar a la causa carlina per mo-

MIREIA ARSO

tius ben misteriosos: estaven en contra d'un estat modern. Ells deien: «visca Déu i el rei Carles!». La diferència amb els liberals era que Déu cobra molts menys impostos que l'estat que volien aquests.

Q La Solsona carlina és prou coneguda?

R Sí, i tant! Hi ha un llibre, introbable, del doctor Antoni Llorenç que es titula *Solsona en les guerres del segle XIX a Catalunya*. A la ciutat hi ha una bona tradició d'erudits locals.

Q Vostè presenta una ciutat devastada. Es correspon amb la realitat del que va passar o ha estat una llicència literària?

R És ben real. La ciutat va ser cremada pels liberals en retirada, per evitar que els carlins la poguessin fer servir. Els fets històrics que esmento són rigorosament certs.

Q Recuperem el fil de la doble línia narrativa. Què aporta, doncs, la història paral·lela que vostè situa en el moment actual?

R Per explicar una història és important trobar la veu del narrador, que s'entengui per què algú explica la història. El doble relat em permetia, d'una banda, fer una mirada contemporània sobre el passat; de l'altra, fer versimblar la història situada en aquest passat. A més, també em permet introduir reflexions i comentaris sobre la història de les guerres carlines. Tot plegat fa que la novel·la sigui polièdrica.

Q Aquest individu del segle XXI tradueix les memòries de Felix von Lichnowski. Un personatge real?

R Sí, va ser un militar que va escriure unes memòries on sortia la paraula Solsona. A partir d'aquí, però, la història és una invenció.

Q La reflexió que podem fer des d'aquest present és que els esquemes es repeteixen?

R No és tant això com mirar d'entendre que aquells impulsos que empenyien els carlins són uns impulsos humans que podem entendre nosaltres avui. El conflicte de les guerres carlines era entre la ideologia de la Il·lustració, que aleshores estava arribant aquí, i la resistència que s'hi oposava. Durant dos-cents anys, ens hem servit d'aquesta ideologia, i ara vivim un moment en què no sabem si això s'acaba o no. La novel·la parla d'un món que s'esfondra i un altre que neix. I ara també està passant això, estem en un moment de transformació històrica i ideològica.

Q Deia abans que el carlisme unia elits i classes baixes. És com ara, quan veiem treballadors que voten líders que serveixen a les elits?

R Ho veiem a Europa, amb l'augment de l'extrema dreta, i als Estats Units passen coses semblants. Sembla que iniciem un moment històric en què les idees de la Il·lustració a les quals s'havien apuntat els desfavorits deixen de funcionar. A veure que acabarà passant.

Q Els auguris són bons?

R S'enfonsen moltes coses. Els ideals il·lustrats davallen clarament. Fixem-nos en el cas espanyol. Imaginem que som vint anys enrere i que mirem les notícies d'avui sobre la monarquia i els partits polítics: ens semblaria estrany. El sistema de partits ha esclatat i la sensació és que Espanya s'enfonsa. Però, alhora,

sembla que ens estiguem immunitzant perquè les notícies ja no ens impacten.

Q El món dels carlins també s'enfonsava?

R Els carlins van perdre, però els liberals no eren millors, eren partidaris d'un estat controlador. La meua no és una novel·la de bons i dolents. Un escriptor sempre ha de mirar tots els personatges amb empatia i veure com cadascun d'ells viu els conflictes i els expressa. Al final, guanyar o perdre és secundari.

Q Creu que ha escrit una novel·la sobre la concòrdia?

R He fet una història d'amistat en un món que s'enfonsa, una amistat entre un estranger prussià i carlí i un metge solsoní que té un peu a cada banda, en Miquel Foraster. La novel·la intenta conquerir els espais d'intimitat al marge de les lluites ideològiques. I la pregunta és en quin moment aquests dos personatges es poden trobar. Hi ha molt present la possibilitat de l'entesa humana. La novel·la gira al voltant d'això.

Q L'evolució ideològica de Wielemann va en aquest sentit?

R El plantejament de la novel·la és molt ideològic. En Wielemann és un jove prussià que té molt clar qui són els bons i qui els dolents, però després va veient coses i se li trenquen els esquemes. M'interessava veure què hi ha per sota de les ideologies, les vivències, els moments de desig, l'amistat... els instants de veritable contacte amb la realitat.

Q En certa manera també és una obra sobre la comunicació i la in-comunicació?

R Sí, potser sí. Tenim un estranger a qui acull una vídua i es comuniquen sense paraules.

Q Què ha après de la ficció que no coneixia després de fer moltes traduccions i un assaig?

R Com a narrador, el repte era la plasticitat de les escenes, la vivacitat. Hi ha dos personatges que tenen una idea filosòfica, i faig que el lector pugui veure com es movien, què menjaven, la llum de l'escena... M'interessa la història que hi ha sota els grans discursos. He intentat copsar la intensitat d'aquests moments. Puc dir que escriure *Els estranys* m'ha fet molt feliç.

Q Els escriptors fan servir poc aquesta paraula: feliç.

R M'ha servit també per recuperar alguns paisatges.

Q Va trepitjar la comarca per recrear el territori?

R Amb un amic vam fer l'excursió entre Solsona i Sant Llorenç de Morunys, com fan uns personatges a la novel·la, i mentre caminava se m'anava escrivint la història al cap.

Q Ja ho diuen els escoltes: per conèixer la terra, s'ha de trepitjar.

R Caminar és la millor manera d'escriure.

Q Tenia molt clar el que volia?

R Tenia clara l'estructura, què havia de passar, fins i tot l'extensió. Però no m'hi vaig posar fins que la feina m'ho va permetre. M'agrada la literatura que no està basada en l'acumulació d'accions, és aquella que em permet assaborir les escenes, endinsar-me en les idees. Literatura reflexiva. Estic en un moment similar: tinc la idea al cap, però no m'hi puc posar.

Navàs serà la tercera seu del Clam, amb Navarques i Manresa

► L'ara Festival de Cinema Social de Catalunya arriba als 14 anys i se celebrarà del 27 d'abril al 7 de maig

Promotors del Clam amb membres de l'Associació Cultural Foto Film Navàs

REDACCIÓ MANRESA

Navàs serà, conjuntament amb Navarques i Manresa, seu de la catorzena edició del Festival de Cinema Social de Catalunya (CLAM), que se celebrarà del 27 d'abril al 7 de maig. L'organització del Clam ha arribat a un acord amb l'Associació Cultural FotoFilm Navàs, entitat amb una àmplia tradició cultural i cinematogràfica creada el 1978, per projectar algunes de les pel·lícules que formaran part de la programació. Navàs serà la tercera pota que faltava del festival i se suma així a Manresa, com ja es va anunciar el gener passat, amb la intenció de convertir-se en un festival referencial del gènere al país.

Després de tretze anys, el certamen s'expandeix i canvia, també, la denominació: de Festival Internacional de Cinema Solidari de Navarques a Festival de Cinema Social de Catalunya. El certamen tindrà en Manresa una nova seu (tot i que els actes amb més càrrega simbòlica i institucional continuaran a Navarques) i cada any l'organització triarà una tercera seu al territori de forma itinerant. En aquesta primera ocasió serà Navàs, població de on Foto Film Navàs organitza des de fa 45 anys el Concurs de Cinema i Vídeo.

El tema de la catorzena edició del Clam serà «Herois de la salut» i es mantindrà un dels trets distintius del certamen, el Premi Casaldàliga.

«El matí i la mare que el va parir», a l'Abacus

► El navarclí Marc Casanovas, Carles Pérez i Oriol Dalmau signen el llibre *El matí i la mare que el va parir* (Rosa del Vents), del programa despertador de Ràdio Flaixbac, que ahir es va presentar a Abacus Manresa amb la presència de l'equip. El llibre recull els temes i els gags més populars emesos en el programa al llarg d'una dècada.

Arcadi Volodos torna a L'Auditori de Barcelona amb l'OBC en un concert dirigit per Josep Pons

IMATGE PROMOCIONAL/MARCO BORGGREVE

El pianista Arcadi Volodos

REDACCIÓ BARCELONA

Arcadi Volodos, un dels intèrprets més virtuoses i talentosos en la història de l'instrument, torna a L'Auditori de Barcelona dissabte i diumenge per interpretar el *Concert per a piano i orquestra núm 3 en Do Menor, opus 37* de Beethoven al costat de l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OBC) amb la direcció del puig-reigenc Josep Pons. Aquesta és la cinquena vegada que Arcadi Volodos comparteix escenari amb l'OBC, i ho fa amb una obra que és considerada una de les peces cabdals del repertori per a piano. L'obertura dels concerts del cap de setmana la protagonitzarà l'obra *Chamber symphony núm. 2 'Fibrillan'*, del compositor resident Hèctor Parra. El director Josep Pons ha escollit per completar el programa dues obres prohibides de dos compositors dels quals Pons n'és un gran coneixedor: *Obertura per a un drama*, de Franz Schreker, i *El mandarí meravellós, op. 19. Suite*, de Béla Bartók.

Elliott Murphy torna a Berga amb Olivier Durand i el treball «Prodigal son»

REDACCIÓ MANRESA

La General acollirà el dissabte 22 d'abril un concert d'Elliott Murphy & Olivier Durand. Més de cinc anys després del seu últim concert a Berga, el músic novaïorquès, nascut el 1959 i resident a París, tornarà amb més rock'n'roll que mai. Vindrà acompanyat del seu inseparable guitarra Olivier Durand per presentar junts el seu darrer treball d'estudi, *Prodigal Son*. El concert començarà a 2/4 d'11 de la nit i les entrades ja es poden comprar per 15 euros a la botiga Rock'n'Classics (passeig de la Pau, 8, de Berga) o a la web <https://entradium.com/ca/entradas/elliott-murphy-olivier-durand-a-berga>.